

Ikäpolvet yhdessä

Ensimmäinen muistoni hengellisistä kesäjuhlista liittyi Saaren Orpokotijuhliin. Olin mennyt sinne mummoni kanssa. Matka tehtiin kuorma-auton lavalla. Riisipuuro ja sekahedelmäkeitto jäi mieleen ihanana makumuistona. Siitä alkoi minun osallistumiseni hengellisille kesäjuhlille. Ei kesää ilman juhlia. Siunaan tänäänkin niitä isovanhempia, jotka ottavat lapsenlapsia mukaansa hengellisille juhlille tai kirkkoon. Lapsena kuultu sana ja kylvetty siemen kantaa aikanaan hedelmää.

Ikäpolvet yhdessä -teema toteutui kauniilla tavalla ELYn kesäjuhlien Sukupolvien messussa. Solina-kuorolaisia oli ohjailmassa teini-ikäisiä, joita pienemmät ihaillen katsoivat ja joitten huomiosta he nauttivat. Koskettavaa oli katsella kun juhlapukuihin sonnustautuneet vaarit kantoivat kolehdin yhdessä lasten kanssa ja esirukouksessa palvelivat sukupolvet yhdessä.

Paavali mainitsee kirjeessään Timoteukselle (2 Tim 1:5) sukupolvien ketjun merkityksen, kun hän liikuttuneena kiittelee nuorukaisen vilpitöntä uskoa ja kuvailee isoäiti Looiksen ja Timoteuksen äidin Euniken uskoa.

Sukupolvisuhteiden merkitys

Sosiaaliantropologian grand old lady Margred Mead on todennut: *”Länsimaisen yhteiskunnan suurin vamma on se, että lapsilla ja nuorilla on liian vähän vertikaalisia ihmissuhteita. Oppiminen ja kypsyminen on kaikissa kulttuureissa aina tapahtunut sukupolvien välisessä vuorovaikutuksessa niin, että kypsymättömämpi sukupolvi seuraa, katselee, keskustele ja kyselee vanhemman ikäpolven kanssa.”*

Vahvasti sanottu, mutta lause on valtavan totta tänä päivänä, jolloin lapsilla ja nuorilla on luontaisesti vähän jatkuvia ikäpolvien välisiä suhteita. Isovanhemmat voivat olla kaukana ja talonmiehet ovat häipyneet pihapiireistä.

Monet tutkimukset vahvistavat ylisukupolvisten ihmissuhteiden merkityksen. Eräs brittitutkimus kertoo, että lastenlastensa kanssa aktiivisten isovanhempien lapsenlapsilla on murrosiässä vähemmän tunne-elämän ongelmia ja he ovat sosiaalisesti taitavampia kuin ikäisensä keskimäärin.

Jyväskylän yliopiston perhetutkimuskeskuksen MUKAVA-hanke tutki nuorten hyvinvointia. Tuloksissa havaittiin, että kanssakäyminen vanhusten ja vammaisten kanssa oli vaikutuksiltaan parasta toimintaa, kun kriteereinä oli nuorten alkoholin käyttö, koulu-pinnaus, koulumenestys ja jatko-opinnot.

Nykyään puhutaan *sosiaalisesta pääomasta*. Se on lapsuudessa hankittuja ominaisuuksia, jotka liittyvät elämässä selviämiseen ja stressin sietämiseen. Tutkimuksissa käy ilmi, että ylisukupolviset ihmissuhteet ovat yksi eniten sosiaalisen pääoman kertymiseen vaikuttavista tekijöistä. Tokihan toivomme tulevalle polvelle kertyvän tätä sosiaalista pääomaa. Siihen voimme me vanhempi sukupolvi vaikuttaa omalla toiminnallamme.

Ikäpolvet kohtaavat

Kun ikäpolvet luontaisesti kohtaavat huonosti toisiaan, yhteiskunnassamme on onneksi monia hankkeita, joilla pyritään tukemaan sitä, että eri sukupolvet voisivat kohdata toisiaan. Terhokerhot, kirjasto/päiväkoti/koulumummo/vaari tai rippikoulujen mummot ja vaarit ovat tervetulleita käytäntöjä. Erityisesti kristityillä isovanhemmilla on mahdollisuus tuoda lapsenlapsia Sanan ääreen isovanhempien ja lastenlasten leireillä.

Joissain isommissa kaupungeissa on kehitetty asu-misyksiköitä, joissa asuu vanhuksia ja nuoria. Nuoret saavat edullisen asunnon ja vastineeksi he viettävät tietyn määrän aikaa talon asukkaiden kanssa. Eräs nuori opiskelija kertoi haastattelussa, miten paljon hän ujo tyttö on kehittynyt sosiaalisissa taidoissa, itsetunto on vahvistunut ja hänen koiransa on ilahduttanut monia vanhuksia.

Suhteisiin liittyvä kipu

Mietin, voiko juhlapuheessa puhua kivusta. Työssäni perheneuvojana olen joutunut katselemaan ongelmia, joita sukupolvien väliset suhteet voivat sisältää. Aiheesta ei puhuta kahvipöytäkeskusteluissa, eikä siitä anneta haastatteluja naistenlehtiin.

Isovanhemmat voivat murehtia, kun heitä ei kutsuta kylään, eivätkä lapset pidä yhteyttä. Toiset isovanhemmat kutsutaan syntymäpäiville. Miniä ei tule käymään tai joskus ei ole edes puhevälejä. Silloin myös yhteydet lapsenlapsiin kärsivät.

Kirjoittaessani kirjaa *Isovanhemmuuden aika* tajusin, että keskimäinen sukupolvi on se portinvartija, joka säätelee, miten isovanhemmat saavat tavata lastenlapsiaan. Siksi isovanhempien on tehtävä kaikkensa, että aikuisten väliset suhteet voisivat säilyä edes kohtuullisina, että ne eivät olisi esteenä lastenlasten tapaamiselle.

Uskaltaudutaan katsomaan omalta puoleltamme yhteyden ja yhdessä olemisen esteitä. Suostutaan myöntämään ja pahoittelemaan. Vuodet kuluvat nopeasti ja lapsenlapset kasvavat. Nuo vuodet ovat liian kallisarvoisia kulutettavaksi huonoissa väleissä.

Kun huomaamme kylmäkiskoisia sukupolvisuhteita, lastemme vanhempina me isovanhemmat voimme kysyä: "Mikä on? Olenko loukannut tai ymmärtämättömyyksissäni tehnyt tai sanonut jotain sopimattontta?" Jokaisen on vaikea ottaa vastaan kirpeää palautetta. Me isovanhemmat olemme joskus täysin sokeita omalle käyttäytymisellemme.

Kun olemme kanssakäymisissä lastemme perheiden kanssa, meidän on hyvä muistaa Dr. Philin neuvo: "On tarkkaan mietittävä, mitkä sanat ja teot rakentavat suhdetta ja mitkä tuhoavat. Haluanko olla onnellinen vai olla oikeassa?" Samasta asiasta muistutti myös Paavali kehottaessaan meitä elämään sovussa kaikkien kanssa, mikäli se meistä riippuu.

Suhteitten selvittäminen ei aina onnistu. Vuosien mykkäkoulua ei ehkä saada laukaistua hyvistä yrityksistä huolimatta. Saatamme olla tienhaarassa: jääkö loukatun tilaan, takana puhumiseen, päivittelyyn, katkeruuteen vai annanko anteeksi. Joskus se on vaikeaa, mutta anteeksiantaminen on ainoa tie päästä irti toisen loukkauksen varjosta.

Isä meidän -rukouksessa pyydämme syntejämme anteeksi ja toteamme, *"niin kuin mekin annamme anteeksi niille, jotka ovat meitä vastaan rikkoneet."* Vanhemmassa käänöksessä käytetään sanaa *velallinen*. Se on hyvä kuva, sillä nuorempi polvi on velkaa meille kunnioituksen, välittämisen, avoimuuden, ystävällisyyden jne. Mutta lupaamme Isä meidän -rukouksessa antaa nuo velat anteeksi! Armo voi kuljettaa myös ihmissuhteitamme.

Saara Kinnunen on Vaasan seurakuntayhtymän Perheasiain neuvottelukeskuksesta eläkkeellä oleva perheneuvoja ja kirjailija. Kuva Timo Keski-Antila

Voimaannuttavia sanoja

Vanhempien korville on kuin hyvää musiikkia kuulla omasta lapsestaan hyviä asioita. Siispä kertokaamme lasten vanhemmille mukavia sattumuksia, hauskoja sanontoja ja muita mukavia havaintoja heidän lapsistaan. Tuo voimaannuttaa vanhempaa ja avartaa hänen silmiään näkemään hyviä asioita omassa lapsessaan.

Olen rikas, kun minulla on yksitoista lastenlasta. Kun he ovat oppineet puhumaan, olen leikkinyt heidän kanssaan itsetuntoa vahvistavaa sanaleikkiä. Haluan vahvistaa heidän tunnetta siitä, että he ovat ihania lapsia. Kyselen: "Kuka on ihana? Kuka on rakas? Kuka on taitava? Kuka on suloinen? Ja kaikkiin kysymyksiin lapsi vastaa oman nimensä.

Nuorin puhumaan opettelijä kaksivuotias Hector teki poikkeuksen. Kysyin: "Kuka on suloinen?", poika vastasi "Hector". "Kuka on ihana?", jatkoin. "Mummi." Tuolla vastauksella elää pitkään.

Saara Kinnunen